

เกณฑ์การพิจารณา วัตถุดิบอันตรายทางการเกษตร เพื่อการเฝ้าระวัง

ประภัสสรฯ พิมพ์พันธ์ุ
ที่ปรึกษาด้านวัตถุดิบอันตรายทางการเกษตร
กรมวิชาการเกษตร

เกณฑ์การพิจารณาวัตถุอันตราย ทางการเกษตรเพื่อการเฝ้าระวัง

1. สารที่มีพิษเรื้อรัง
2. สารที่มีพิษตกค้างสะสมในสิ่งมีชีวิตและถ่ายทอดได้ในห่วงโซ่อาหาร
3. ความคงทนในสภาพแวดล้อม
4. สารที่มีพิษเฉียบพลันสูง
5. สารที่พบพิษตกค้างในผลิตภัณฑ์เกษตรเกินค่าปลอดภัย
6. มีสิ่งเจือปนที่เป็นพิษในกระบวนการผลิต และการเก็บรักษา

เกณฑ์การพิจารณาวัตถุอันตราย ทางการเกษตรเพื่อการเฝ้าระวัง

7. สารที่เป็นอันตรายอย่างรุนแรงต่อพืชหรือสัตว์ที่เป็นประโยชน์
8. สารที่ไม่มีการใช้ในประเทศ / กลุ่มประเทศ
9. สารที่ทำให้เกิดการระบาดของศัตรูพืชเพิ่มขึ้นหรือเกิดการระบาดของศัตรูพืชชนิดใหม่
10. สารที่อยู่ภายใต้อนุสัญญาระหว่างประเทศ
11. สารที่มีการใช้ผิด (Misuse)
12. สารทดแทน

1

สารที่มีพิษเรื้อรัง Chronic Toxicity

ศึกษาการเกิดพิษในระยะยาว ≥ 12 เดือน
ผลต่อระบบประสาท – ร่างกาย
มีการเปลี่ยนแปลงเนื้อเยื่อ
เป็นสารก่อมะเร็ง
ก่อการกลายพันธุ์
เป็นพิษต่อระบบสืบพันธุ์
พัฒนาการของตัวอ่อนในครรภ์ผิดปกติ

2

สารที่มีพิษตกค้างสะสมในสิ่งมีชีวิต
และถ่ายทอดได้ในห่วงโซ่อาหาร

สารพิษตกค้างใน

พืช → สัตว์ → มนุษย์

สารพิษตกค้างใน

น้ำ, ตะกอน, สิ่งมีชีวิตในแหล่งน้ำ
(แพลงก์ตอน, พืชน้ำ, สัตว์น้ำ)

สารพิษตกค้างใน นก

วิจัยการสะสมและถ่ายทอดสารพิษ ผ่านห่วงโซ่อาหารในแหล่งน้ำ

สถานที่ : บึงบอระเพ็ด กว๊านพะเยา และหนองหาร
สารพิษตกค้างที่พบ : กลุ่มออร์กาโนคลอรีน
สารที่พบมาก : ดีลทริน

ปริมาณที่พบ :

น้ำ <math><0.01 - 0.12\text{ ppb}</math> (ส่วนในพันล้านส่วน)

ตะกอน $0.005 - 0.036\text{ ppm}$ (ส่วนในล้านส่วน)

พืชน้ำ (14 ชนิด) <math><0.001 - 0.138\text{ ppm}</math>

สัตว์น้ำ (22 ชนิด) <math><0.001 - 0.037\text{ ppm}</math>

3 ความคงทนในสภาพแวดล้อม Persistent in the Environment

มีการสลายตัวยาก ขึ้นกับปัจจัยต่างๆ
ค่าครึ่งชีวิต (Half-life) → DT_{50} (วัน)

ตัวอย่าง : (ข้อมูลจาก Pesticide Manual)

- DT_{50} ของ cypermethrin ในดิน = 35 วัน
- DT_{50} ของ carbosulfan ในดิน = 3-30 วัน
- DT_{50} ของ ethion ในดิน = 90 วัน

4 สารที่มีพิษเฉียบพลันสูง (LD₅₀ ต่ำ) Acute Toxicity

Route	Species	Result
Oral	Rat	LD ₅₀ (mg/kg)
Dermal	Rat/Rabbit	LD ₅₀ (mg/kg)
Inhalation (4hrs)	Rat	LC ₅₀ (mg/l)
Skin irritation	Rabbit	Irritant, corrosive
Eye irritation	Rabbit	Irritant, corrosive
Skin sensitization	Guinea pig/ mouse	Sensitizer

5 สารที่พบพืชตกค้าง ในผลิตภัณฑ์เกษตรเกินค่าปลอดภัย

ข้อมูลสารพืชตกค้างในผักผลไม้

- แหล่งผลิต
- จุดรวบรวมสินค้า
- การออกใบรับรองสารพืชตกค้างก่อนการส่งออก

6

มีสิ่งเจือปนที่เป็นพิษ

ในกระบวนการผลิต และการเก็บรักษา

ตัวอย่าง : ใน dicofol ต้องมี
DDT และ related
compounds ได้ไม่เกิน
1 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม

7 สารที่เป็นอันตราย อย่างรุนแรงต่อพืชหรือสัตว์ ที่เป็นประโยชน์

นก : bobwhite quail,
mallard duck (LD₅₀)

ปลา : blue gill sunfish,
rainbow trout (LC₅₀ 96hrs)

ผึ้ง

8

สารที่ไม่มีมีการใช้ ในประเทศ / กลุ่มประเทศ

- EU
- USA
- Japan
- China

9

สารที่ทำให้เกิดการระบาดของ ศัตรูพืชเพิ่มขึ้น หรือเกิดการระบาดของศัตรูพืชชนิดใหม่

- ศัตรูธรรมชาติถูกทำลาย
- สมดุลธรรมชาติเสีย
- เกิดการระบาดของศัตรูพืชชนิดนั้น
หรือมีศัตรูพืชชนิดใหม่เพิ่มขึ้น

10 สารที่อยู่ภายใต้อนุสัญญา ระหว่างประเทศ

อนุสัญญารอตเตอร์ดัมส์

ว่าด้วยสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน

อนุสัญญาสต็อกโฮล์มคอนเวนชัน

ว่าด้วยกระบวนการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่วงหน้า
สำหรับสารเคมีอันตราย และสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช
และสัตว์บางชนิดในการค้าระหว่างประเทศ

11 สารที่มีการใช้ผิด (MISUSE)

มีการใช้ไม่ตรงตามคำแนะนำ
ในฉลาก

- วิธีการใช้
- อัตราการใช้
- ระยะเวลาของการใช้
- การเว้นระยะหลังการใช้ครั้งสุดท้าย

12 สารทดแทน

มีสารอื่นที่มีประสิทธิภาพเท่าเทียมกัน
แต่มีความปลอดภัยกว่ามาใช้ทดแทน

